

Duurzaam ondernemen

OPINIE ONDERNEMERS MKB OVER DUURZAAM ONDERNEMEN

Inhoud

1. Conclusies
2. Effect van maatregelen
3. Mogelijkheden om meer te besparen
4. Behoeftte aan ondersteuning
5. Bekendheid met aanbod

De Drechtsteden hebben het Onderzoekcentrum Drechtsteden gevraagd onderzoek te doen onder ondernemers, om te weten te komen in hoeverre ondernemers bekend zijn met het aanbod van de Milieubarometer en behoefte hebben aan ondersteuning bijvoorbeeld bij energiebesparing en CO₂ reductie. Hiermee kan een communicatiecampagne afgestemd worden op de behoefte van de ondernemers zelf.

Het OCD heeft hiervoor vragen uitgezet onder MKB bedrijven in de Drechtsteden. Van de 1764 bedrijven reageerden er 241, een respons van 14%. Bij de verklaring van de uitkomsten dient de lezer met betrouwbaarheidsmarges rekening te houden. In dit onderzoek liggen deze marges tussen de plus of min 6 tot 10%.

Achtergrond van het onderzoek

De gemeenten in de Drechtsteden willen graag met bedrijven uit het midden- en kleinbedrijf samenwerken en ze ondersteunen bij energiebesparende maatregelen en de bijbehorende CO₂-reductie. Meten is weten en daarom bieden de gemeenten een gratis startabonnement op de Milieubarometer tot en met eind 2016 aan. De Milieubarometer is een handig online meetinstrument. De deelname van ongeveer 50 bedrijven blijft tot nu toe achter bij de verwachting.

Het is dan ook de wens van de zes Drechtsteden gemeenten om meer bekendheid te geven aan de Milieubarometer bij ondernemers uit het midden- en kleinbedrijf. Een communicatiecampagne moet de Milieubarometer bij alle ondernemers onder de aandacht brengen en de ondernemers inspireren om deze daadwerkelijk in te vullen en te gebruiken in de bedrijfsvoering.

Als een bedrijf deelneemt, komt een medewerker van Stimular langs en loopt hij samen met de ondernemer door het gebouw en de werkprocessen. Vervolgens vult de medewerker de 'Milieubarometer' in. Dit kost slechts een paar uur. Daarna ziet de ondernemer in één oogopslag hoe goed het bedrijf scoort op diverse milieuaspecten, zoals: energieverbruik, CO₂-uitstoot, water, afvalstromen, transport en papierverbruik. Achteraf ontvangen de deelnemers een lijst met praktische besparingsmaatregelen.

We beantwoorden drie onderzoeksvragen:

- Hoe scoort het bedrijf qua duurzaamheid en wat heeft het bedrijf het afgelopen jaar aan maatregelen genomen?
- Zien bedrijven mogelijkheden om meer te besparen?
- Is er behoefte aan ondersteuning?

In het onderzoek maken we een onderscheid in twee grootteklassen, namelijk tot en met 4 werkzame personen en 5 werkzame personen en meer. Ook is er onderscheid qua type bedrijfspand: hoofdzakelijk winkelruimte, kantoorruimte, bedrijfsruimte of overig en tenslotte hebben ook gekeken naar verschillen tussen gemeenten waar het bedrijf gevestigd is. Daarnaast bleek een deel van de ondernemers, o.a. in Zwijndrecht en Papendrecht gerelateerd aan de binnenvaart, met specifieke aandachtspunten en eigen branchevereniging (BLN-Schuttevaer).

1 Conclusies

Effect van maatregelen

1. Ruim de helft van de MKB bedrijven heeft in de afgelopen 12 maanden maatregelen genomen om het milieu te ontlasten. Onder bedrijven met 5 of meer werkzame personen is dit nog hoger, namelijk 62%.
2. Ongeveer de helft van de bedrijven geeft aan dat gasverbruik, waterverbruik, papierverbruik, bedrijfsafval en brandstofverbruik al laag zijn. Onder bedrijven met 1-4 werkzame personen ligt dit nog ongeveer 10 procentpunt hoger. Voor wat betreft het elektriciteitsverbruik is dat minder het geval: daarvan geeft 30% aan dat het al laag is, 52% dat het gemiddeld is en 7% dat het relatief hoog is.

Mogelijkheden om meer te besparen

3. Ongeveer tweederde van de MKB bedrijven zien mogelijkheden om te besparen. En van hen verwacht 55% dat deze besparing een financieel aantrekkelijke mogelijkheid is.
4. De top drie van mogelijkheden wordt gevormd door: het verminderen van elektriciteitsverbruik, investeren in duurzame energie zoals zonnepanelen en verminderen van papierverbruik.
5. De belangrijkste reden om maatregelen op gebied van duurzaamheid te nemen is het goed omgaan met omgeving en de toekomst en daarnaast bespaart het ook kosten.

Behoeftes aan ondersteuning

6. Ongeveer een kwart van de MKB bedrijven heeft zich in de afgelopen 12 maanden actief ingezet voor gezamenlijke initiatieven op gebied van duurzaamheid, vooral via landelijke branchevereniging of ondernemersvereniging.
7. Zo'n 13% van de bedrijven (omgerekend zou het om 230 bedrijven gaan) wenst ondersteuning bij de keuze van maatregelen op het gebied van duurzaamheid of de uitvoering ervan. Ondernemers zijn vooral geïnteresseerd in terugverdiens tijden en technische kennis over toepasbaarheid van maatregelen.

Bekendheid met aanbod

8. Ongeveer een derde van de ondernemers is (enigszins) bekend met de Milieubarometer of MVO Drechtsteden. Ongeveer 5% wenst er (extra) informatie over. De bekendheid van het dit jaar gestarte MKB Katalysatorfonds is nu nog minder groot. Wel wenst hier 4% informatie over. Daarnaast is een vergelijkbaar aandeel dat contact wenst met één van de zes gemeenten, waar de ondernemer gevestigd is.
9. In totaal een zesde van de deelnemers aan de enquête heeft een mailadres achtergelaten waarna men op maat benaderd is over Milieubarometer, MVO Drechtsteden, MKB Katalysatorfonds of gemeente.

Besparing bij Care4Cars door terugdringen energieverbruik buiten werktijd

Onlangs nam het bedrijf Care4Cars uit Papendrecht deel aan de duurzaamheidsscan met de Milieubarometer. Men heeft aandacht voor duurzaam ondernemen: er wordt niet telkens een nieuwe spuitbus of nieuw schuurpapier gebruikt. Dit zorgt voor minder afval en minder inkoop en direct ook voor minder kosten. Tijdens deze scan kwam de tip om verwarmingsbuizen in onverwarmde ruimtes te isoleren. Opvallend was daarnaast dat eenderde van de elektriciteit 's nachts en in het weekend wordt gebruikt, terwijl dan de garage dicht is.

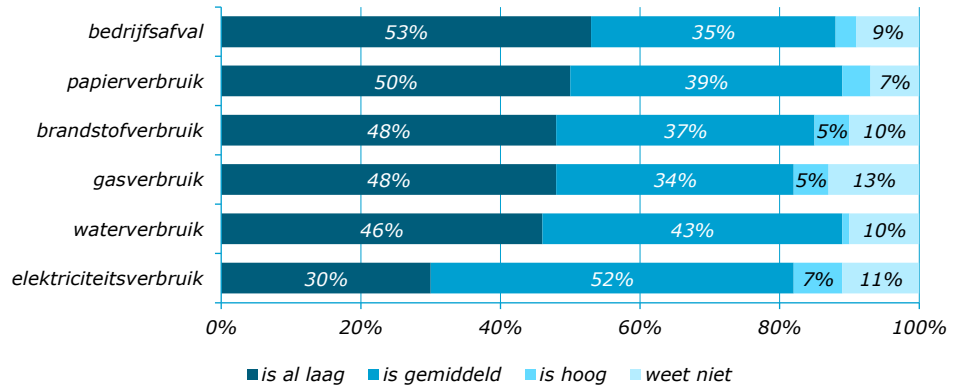
O.a. bleek in een deel van de garage de tl verlichting continu te branden omdat de schakelaar moeilijk bereikbaar was. Ook bleken diverse 'sluipverbruikers' te zijn zoals boilers. Door eenvoudige maatregelen, zoals een tijdschakelaar kunnen deze automatisch aan en uit worden gezet en wordt energie en geld bespaard.

Bron: gemeente Papendrecht

2 Effect van maatregelen

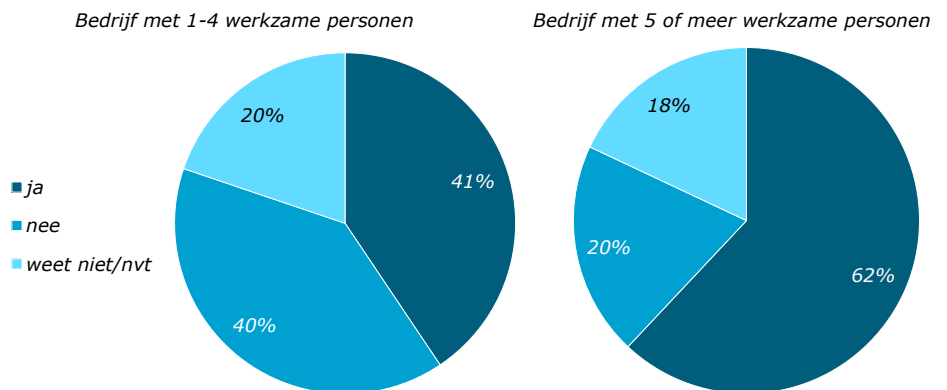
Ruim de helft (53%) van de ondernemers MKB in de Drechtsteden heeft in de afgelopen 12 maanden maatregelen genomen om het milieu te ontlasten. Tevens geeft ongeveer de helft van de bedrijven aan dat het gasverbruik, waterverbruik, papierverbruik, bedrijfsafval, én brandstofverbruik al laag zijn. Voor wat betreft het elektriciteitsverbruik is dat minder het geval: daarvan geeft 30% aan dat het al laag is, 52% dat het gemiddeld is en 7% dat het relatief hoog is.

Figuur 1 Het huidige verbruik

Middelgrote en grote bedrijven met 5 of meer werkzame personen hebben vaker in het afgelopen jaar maatregelen genomen om het milieu te ontlasten in vergelijking met de kleine bedrijven, zoals winkels met 1-4 werkzame personen.

Figuur 2 Heeft het bedrijf in de afgelopen 12 maanden maatregelen genomen om het milieu te ontlasten?

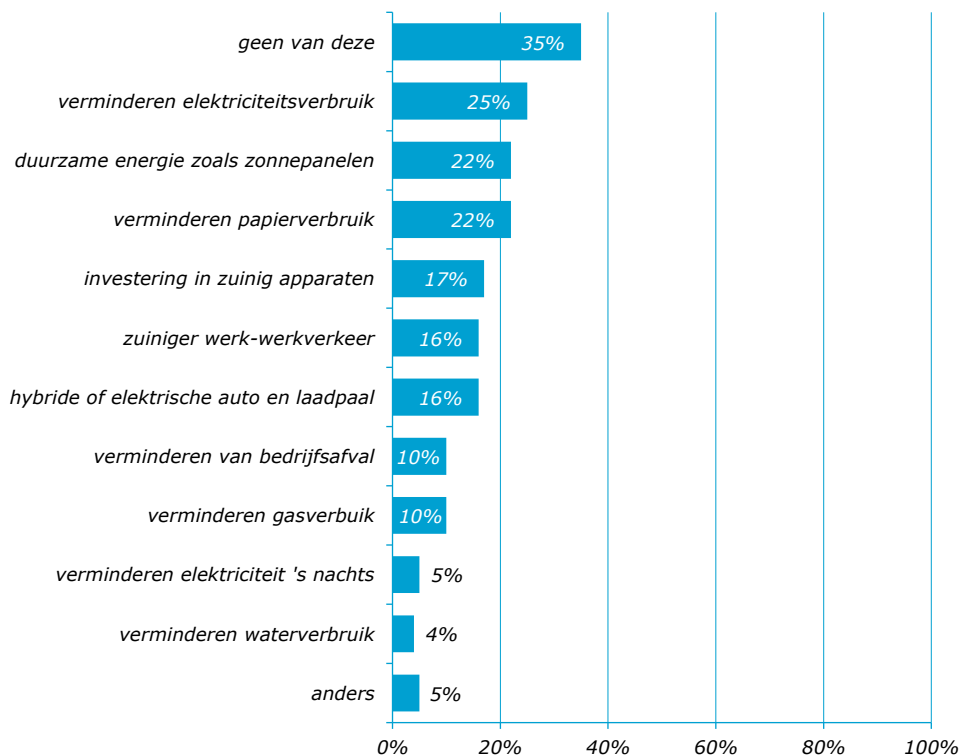

Wel geven bedrijven met 1-4 werkzame personen vaker aan dat het verbruik laag is. Dat geldt zowel voor het elektriciteitsverbruik, het gasverbruik, het waterverbruik, het papierverbruik, het bedrijfsafval én het brandstofverbruik. Van de bedrijven met 1-4 werkzame personen, zoals kantoren aan huis, geeft bijvoorbeeld 41% aan dat het elektriciteitsverbruik al laag is, van de bedrijven met 5 of meer werkzame personen geeft 23% dit aan.

3 Mogelijkheden om meer te besparen

Ongeveer tweederde van de bedrijven zien mogelijkheden voor het bedrijf om meer te besparen. En van hen verwacht 55% dat deze besparing een financieel aantrekkelijke mogelijkheid is.

Figuur 3 Waar ziet men voor het bedrijf mogelijkheden om meer te besparen?

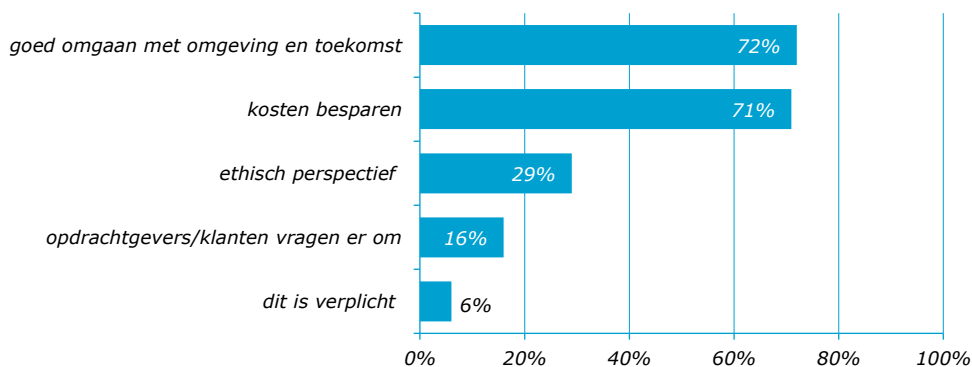

Toelichting: gepercenteerd op alle respondenten

Voor zover ondernemers (nog) geen inzicht in de kosten hebben zou eenderde deel wel (meer) informatie willen waarmee ze kunnen bepalen of het een financieel aantrekkelijke mogelijkheid is.

- De twee belangrijkste redenen om maatregelen op gebied van duurzaamheid te nemen zijn:
1. Goed omgaan met omgeving en toekomst
  2. Het besparen van kosten

Figuur 4 Wat is de belangrijkste reden om maatregelen op gebied van duurzaamheid te nemen?

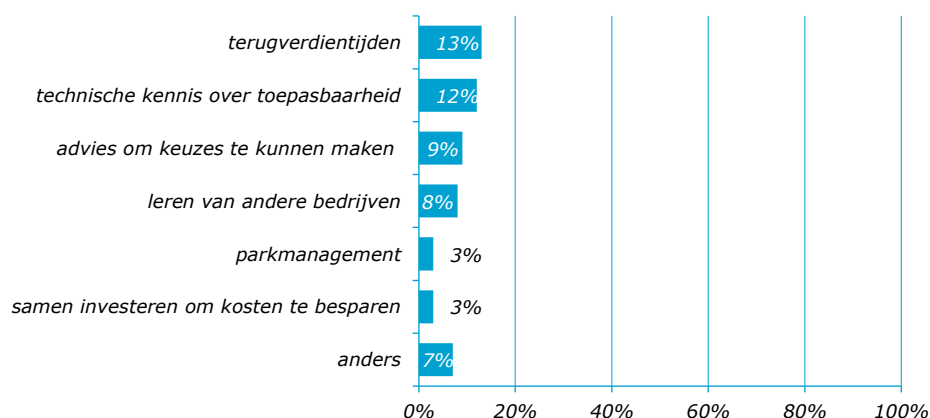
Toelichting: gepercenteerd op alle respondenten

4 Behoefte aan ondersteuning

Ongeveer een kwart van de bedrijven heeft zich in de afgelopen 12 maanden actief ingezet voor gezamenlijke initiatieven op gebied van duurzaamheid, vooral via landelijke branchevereniging of ondernemersvereniging en in mindere mate via het bedrijfsterrein, maatschappelijke partners of gemeente. Van de gegeven mogelijkheden was dit nog het minst via de regio Drechtsteden (ongeveer 2%).

Het aandeel (en aantal) bedrijven dat ondersteuning wenst bij de keuze van maatregelen op het gebied van duurzaamheid of de uitvoering ervan is met 13% (omgerekend 230) niet zo heel groot. Ondernemers zijn vooral geïnteresseerd in terugverdientijden en technische kennis over toepasbaarheid van maatregelen.

Figuur 5 Op welk vlak is ondersteuning gewenst?

Toelichting: gepercenteerd op alle respondenten

5 Bekendheid met aanbod

We legden vijf mogelijkheden van ondersteuning aan ondernemers voor:

- Milieubarometer en estafette duurzaamheid;
- MVO Drechtsteden;
- MKB Katalysatorfonds;
- (netwerk) bijeenkomsten van de ondernemersvereniging;
- Informatiebijeenkomsten van de gemeente.

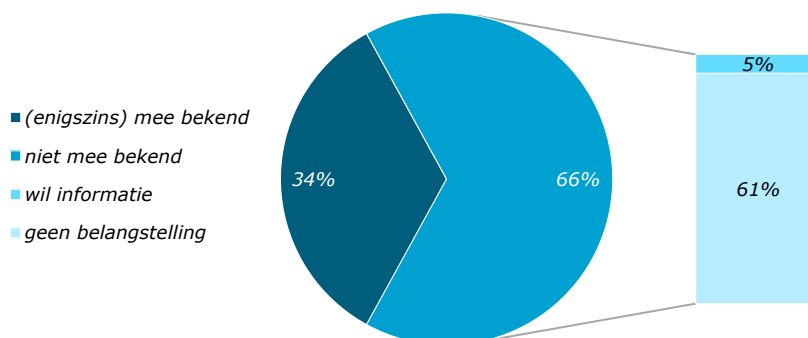
Wat is de Milieubarometer?

De gemeenten in de Drechtsteden willen graag met bedrijven uit het midden- en kleinbedrijf samenwerken en ze ondersteunen bij energiebesparende maatregelen en de bijbehorende CO₂-reductie. Meten is weten en daarom bieden de gemeenten tot medio 2017 een gratis startabonnement van een jaar op de Milieubarometer aan. De Milieubarometer is een handig online meetinstrument.

Estafette duurzaamheid met Milieubarometer

Op dit moment loopt er in deze regio een estafette duurzaamheid voor MKB met als doel de bedrijven die voor het eerst deelnemen aan de Milieubarometer onder de aandacht te brengen. Als een bedrijf aan de estafette van de Milieubarometer deelneemt, komt een medewerker van Stimular langs en loopt hij samen met de ondernemer door het gebouw en de werkprocessen. Vervolgens vult de medewerker de 'Milieubarometer' in. Dit kost slechts een paar uur. Daarna ziet de ondernemer in één oogopslag hoe goed het bedrijf scoort op diverse milieuaspecten, zoals: energieverbruik, CO₂-uitstoot, water, afvalstromen, transport en papierverbruik. Achteraf ontvangt men een lijst met praktische besparingsmaatregelen.

Figuur 6 Bekendheid/belangstelling Milieubarometer

Wat is **MVO Drechtsteden**?

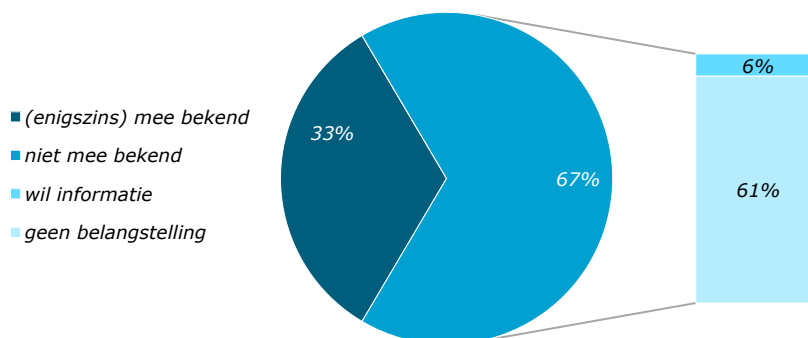
Het bedrijvennetwerk MVO Drechtsteden is een platform voor bedrijven uit de Drechtsteden die geïnteresseerd zijn in duurzaamheid. Middels diverse activiteiten en instrumenten, inspirerende gasten en sprekers, worden bedrijven ondersteund en gestimuleerd om verder te verduurzamen. De leden van het bedrijvennetwerk profiteren daarmee van een duurzaam concurrentievoordeel.

MVO Drechtsteden heeft een drietal functies:

- Verbinden van bedrijven met MVO-ambities
- Delen van praktijkervaringen
- Informeren over actuele ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid

Deelname aan de bijeenkomsten van MVO Drechtsteden geschiedt via een betaald lidmaatschap van ongeveer 30-40 euro per maand.

Figuur 7 Bekendheid/belangstelling MVO Drechtsteden

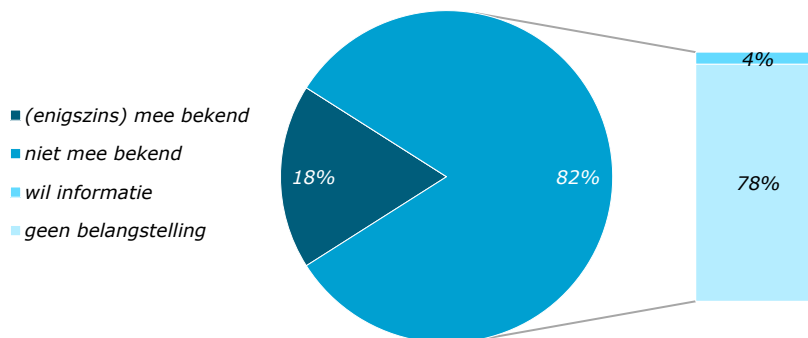
Wat is het **MKB Katalysatorfonds**?

Dit fonds stimuleert en ondersteunt de concretisering van innovatieve ideeën voor de (maritieme) maakindustrie van de Drechtsteden in de eerste fases van innovatie. Het fonds biedt co-financieringsmogelijkheden op het gebied van:

- Kennisvoucher
- Prototyping
- Haalbaarheidsonderzoek gericht op het lanceren van een innovatief product
- Kwartiermaker

Bij de beoordeling van een aanvraag voor het MKB-Katalysatorfonds is duurzaamheid een belangrijk aspect.

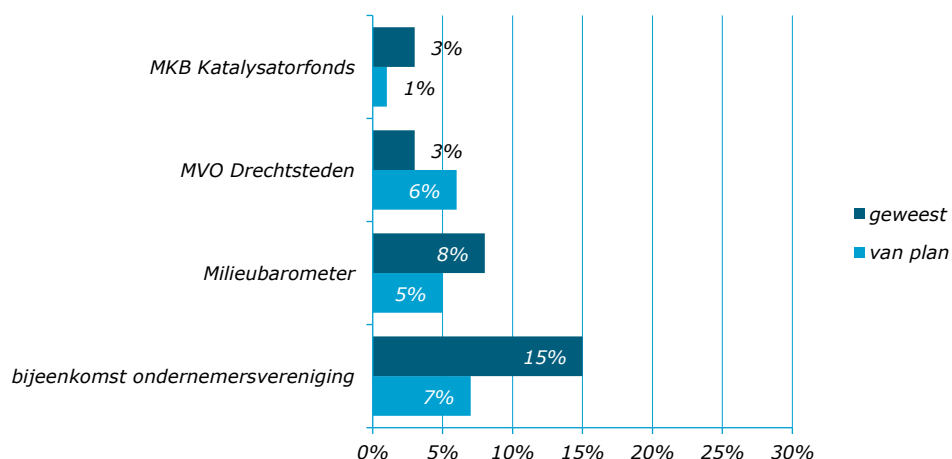
Figuur 8 Bekendheid/belangstelling MKB Katalysatorfonds

Van deze mogelijkheden zijn de Milieubarometer en MVO Drechtsteden het meest bekend. Het pas ingestelde MKB Katalysatorfonds is bij 18% van de ondernemers bekend en bij 82% nog niet.

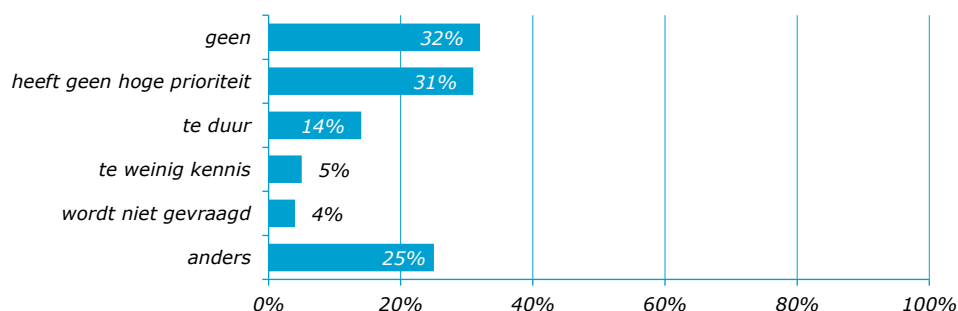
Ongeveer 8% van de deelnemers aan het onderzoek geeft aan deelnemer geweest te zijn van de Milieubarometer en 5% is dit van plan.

Figuur 9 deelnemer geweest of van plan

Het aantal ondernemers dat over dit aanbod informatie zou wensen is niet zo heel groot. Gemiddeld 5-6% van de ondernemers zou informatie over dit aanbod wensen. Bovendien is een vergelijkbaar aandeel dat contact wenst met de gemeente. Hierbij is de mogelijkheid geboden om zelf informatie op te zoeken of een mailadres achter te laten waarna men op maat benaderd zou worden. In totaal heeft 16% van de deelnemers aan de enquête van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Figuur 10 Belemmeringen om duurzame maatregelen te nemen?

Bekendheid met aanbod per gemeente

Zoals hiervoor al aangegeven hebben grote bedrijven in het afgelopen jaar vaker al maatregelen genomen om te besparen in vergelijking met de kleine bedrijven. Met name winkels en kantoren aan huis hebben tot nu toe minder vaak maatregelen genomen, terwijl bijvoorbeeld hun elektriciteitsverbruik wel gemiddeld of hoog kan zijn. Bedrijven in Alblasterdam en Papendrecht hebben bovengemiddeld al maatregelen genomen. In Dordrecht en Sliedrecht is dat het minst het geval. De verschillen kunnen samenhangen met het soort bedrijven, maar ook met de aandacht die er binnen gemeente voor is.

Zo blijkt de bekendheid met de Milieubarometer in Alblasterdam en Papendrecht en Sliedrecht relatief hoog en in Hendrik-Ido-Ambacht laag. De bekendheid met MVO Drechtsteden is ook bij bedrijven in Alblasterdam en Papendrecht het hoogst en laag in Zwijndrecht. De bekendheid met het MKB Katalysatorfonds is in Papendrecht en Dordrecht het hoogst.

Belemmeringen om duurzame maatregelen te nemen

Een derde van de ondernemers ziet geen belemmeringen om duurzame maatregelen te nemen. Bovendien blijkt bij de antwoorden onder "anders" dat meerdere bedrijven al zo duurzaam mogelijk werken of het invoeren van duurzame maatregelen combineren met andere investeringen. Duurzaamheid heeft voor drie op de tien geen hoge prioriteit en voor een zesde van de bedrijven zijn de kosten doorslaggevend om nu nog geen maatregelen te nemen.

Aan het eind van de enquête konden de ondernemers ideeën noemen wat ze verder kan helpen om duurzaam te ondernemen. Het gaat hierbij om uiteenlopende punten die te maken hebben met informatie, advies, subsidie en het goede voorbeeld geven door gemeente en rijk.

Wat kan u verder helpen om duurzaam te ondernemen?

- *Informatie/advies (6x genoemd)*
- *Subsidie, belastingvoordeel (5x genoemd)*
- *Goed voorbeeld Rijk, Gemeente, zoals door regelgeving (5x genoemd)*
- *Vestiging is afhankelijk van hoofdvestiging of branche (5x genoemd)*
- *Bij hogere opbrengsten, meer ruimte om te investeren (3x genoemd)*
- *Concrete punten zoals openbaar vervoer naar Krabbepolder, we doen aan mee via KVO-B certificaat, binnenvaart is milieuvriendelijker dan vervoer per spoor of weg.*

drs. J.M.A. Schalk
november 2016

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl